УНИВЕРЗИТЕТ УМЕТНОСТИ
ФАКУЛТЕТ ЛИКОВНИХ УМЕТНОСТИ
Бр. 20/62
31. 3. 2026 год.
БЕОГРАД

Универзитет уметности у Београду
Факултет ликовних уметности
Париска 16, Београд
Наставно – уметничком – научном већу

Извештај Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта

"ПОРТРЕТ НАРЦИСА, НАРЦИС КАО СИМБОЛ, МИТ И ПСИХОЛОШКИ ПОЈАМ – изложба слика"
кандидаткиње Александре Ђукић

Наставно – уметничко – научно веће Факултета ликовних уметности у Београду је на 525. седници одржаној 4. марта 2026. године, усвојило Комисију за за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта "ПОРТРЕТ НАРЦИСА – НАРЦИС КАО СИМБОЛ, МИТ И ПСИХОЛОШКИ ПОЈАМ -изложба слика" кандидаткиње Александре Ђукић, у саставу:

1. др Бојана Шкорц, редовни професор, Универзитет уметности у Београду, Факултет ликовних уметности;
2. др Јелена Тодоровић, редовни професор, Универзитет уметности у Београду, Факултет ликовних уметности;
3. др Весна Круљац, ванредни професор, Универзитет уметности у Београду, Факултет примењенихуметности;
4. др Маја Боснар, ванредни професор, Универзитет уметности у Београду, Факултет ликовних уметности;
5. др ум. Миливој Павловић, редовни професор, Универзитет уметности у Београду, Факултет ликовних уметности (ментор).

Комисија доставља Наставно – уметничком – научном већу Факултета ликовних уметности следеће:

Биографија докторанда и списак уметничких радова

Александра Ђукић, рођена је у Београду 16.04.1997 године.
2016. године завршила је Школу за дизајн у Београду на смеру Ликовни техничар.
Уписује Факултет ликовних уметности у Београду 2016. године. Дипломирала у јуну 2020. године у класи проф. Весне Кнежевић на смеру Сликарство.
Завршила је Мастер академске студије на Факултету ликовних уметности у Београду у класи проф. Добрице Бисенића.
Од 2018. године ради као сарадник - волонтер кустос у Народном музеју у Београду.
Члан УЛУС-а од 2021. године.
Учествовала на пројекту прављења филма „Сељаци" пољске продукције Breakthru Films у DigitalKraft студију на позицији сликар-аниматор od 2021. do 2023.
Тренутно је на Докторским уметничким студијама на Факултету ликовних уметности у Београду код ментора проф. Миливоја Павловића.
Од 2022. стипендиста Министарства просвете на Факултету ликовних уметности у Београду као истраживач-приправник.
Резиденцијални програми:

Rise of women 2022 – Удруга Призма, Задар 2022;
Show me your tools – Erasmus+, Румунија, 2023.
Награде, признања, похвале:
Добитник Похвале из фонда „Ања Вера Чолић“ (2016);
Добитник награде Меморијалне галерије „Душан Старчевић“ на манифестацији „Друго међународно тријенале аутопортрета и портрета“ 2021. године;
Похвала на 4. Интернационалном Бијеналу Мале графике „Between black and white...“ 2021. године у Рибнику, Пољска.
Награда УЛУС-а на Пролећној изложби „Невидљиви портрет“ 2021.
Самосталне изложбе:
„Narcissus“, Оставинска галерија, Београд – 2020;
„Lent lily“- Меморијална галерија „Душан Старчевић“, Смедеревска Паланка – 2021;
„Candor“ – Галерија Степениште, Центар за ликовну културу и образовање Шуматовачка, Београд – 2021;
„Blue Narcissus“ – Галерија Дома омладине Београда, 2022; 3

„Да ли си ти нарцис?“ – Flu Openlab, Београд, 2024;
„Све ће то нарцис позлатити“ – Музеј Срема, Сремска Митровица, 2024.
Интернационалне изложбе:
„Пулско бијенале цртежа“ – ХДЛУ Истре, Пула, Хрватска – 2021;
„Between black and white...“ – 4. Интернационално Бијенале Мале графике - 2021. године у Рибнику, Пољска;
“Women about Women 2022” – Групна изложба као део резиденцијалног програма са удругом Prizma, Брисел 2023.
Учествовала је на више групних изложби:
„Беокулис“, међународна изложба - 2015. године;
„Изложба радова ученика Школе за дизајн“- УК Пароброд, Београд - 2015. године
„Радови студената ФЛУ“ - Квака 22, Београд – 2018. године;
„Ликовни сусрети у Кући краља Петра I“, Београд – 2019. године;
„Изложба мозаика студената ФЛУ у Београду“, Галерија ФЛУ – 2019. године;
„Црно бели свет“ (Уметников отисак), Арт кафе Бети Форд – 2019. године;
„Nulla dies sine linea“, Арт кафе Тулуз Лотрек – 2020. године;
„У Нојевој барци“, Графички колектив, „Мали печат“ – групна изложба од 01.12.2020. године
„Друго међународно тријенале аутопортрета и портрета“ – Меморијална галерија „Душан Старчевић“ – јануар 2021. године;
„Нови чланови УЛУС-а“ – Уметнички павиљон „Цвијета Зузорић“- 2021. године;
„Поглед у неочекивано“ - Уметнички павиљон „Цвијета Зузорић“- 2021. године;
„22. Пролећни ликовни салон“ - Центар за културу „Масука“ – 2021. године.
„Мајска изложба београдског круга“ – Графички колектив – 2021. године;
„49. Изложба цртежа и скулптура малог формата студената ФЛУ у Београду“ – Галерија Дома омладине Београда – 2021. године;
„Невидљиви портрет 2021.“ – Уметнички павиљон Цвијете Зузорић, Београд – 2021. године;
„Мала графика – Нови Сад 2021.“ – Галерија La Vista, Нови Сад – 2021. године;
„То се није догодило“ – Биоскоп „Балкан“, Београд – 2021;
„Сомборски салон 2021“ – Културни центар „Лаза Костић“, Сомбор – 2021;
„Нушићијада 2021“ – Галерија Дома културе Ивањица – 2021;
„Бити присутан“, изложба цртежа студената ФЛУ, Павиљон Цвијете Зузорић, Београд – 2021;
„Искорак“ – Уметничка галерија Стара Капетанија, Земун – 2021; 4

„Мала графика 2021“ – Графички колектив – 2021;

„Награде УЛУС-а 2021“ – Галерија УЛУС, Београд, 2022;
„Изложба фресака и мозаика студената ФЛУ у Београду“ – Студентски Културни Центар СКЦ, Београд, 2022;
„Пролећна изложба УЛУС-а“, Галерија УЛУС, Београд, 2022.
„Rise of Women 2022“ - VR изложба у оквиру резиденцијалног програма са Удругом Призма, Задар, 2022.
„Изложба мозаика и фресака студената Факултета ликовних уметности у Београду“ – Галерија Факултета ликовних уметности, Београд, 2023.
„Exposed“- групна изложба, Бајина Башта, 2023;
„The Peasants“ – Галерија Мтс дворане, Београд, 2024.

Опис и детаљна анализа докторског уметничког пројекта

Истражујући мотив нарциса као цвета на основним и мастер студијама, Александра Ђукић у последњих неколико година премешта тежиште уметничког интересовања са сликања флоралних композиција на портретско сликарство, откривајући слојевите односе између симбола, мита и психологије.

Како се њена уметничка пракса развијала, мотив нарциса као цвета постао је не само визуелни елемент(као у првобитним сликама ауторке рађеним на основним студијама), већ касније и концептуална основа кроз коју она промишља однос појединца, па и себе као уметнице према личном унутрашњем свету.
Поседујући двоструку природу – биолошку и симболичку – мотив биљке нарциса и нарциса као психолошке карактеристике се показао идеаланим за испитивање слојева идентитета, самоопажања и пројекције. У оквиру докторског уметничког пројекта Ђукићева настоји да повеже историјске, митолошке и психолошке интерпретације са савременим визуелним дискурсом, како би указала на то да се феномен нарцисоидности данас манифестује у новим, често суптилнијим облицима. Тако, цвет нарциса у овом ДУПу функционише као чвориште значења – као симбол, метафора и средство личног и уметничког преиспитивања да би прерасло у озбиљну истраживачку студију како у практичном тако и у експликативном делу ДУПа..

Практични део ДУПа је изложба слика представљена у Галерији Графичког колектива у марту 2026 године. Поставка броји осамдесетак портрета на огледалском стаклу организованих у просторну инсталацију, као и један број радова насталих везом на платну.
Теоријски део је писано образложење на 100 страна компоновано у неколико главних тема .

Нарцис као симболичка представа самољубља уводи читаоца у рад преко описивања мита о Нарцису, његове симболике у грчкој митологији и улоге коју је овај мит имао надаље кроз векове.
У другом поглављу **Психологија нарциса** се ради о овој карактерној црти у партнерским, родитељским и пријатељским релацијама.
Нарцисоидност и уметност је поглавље где се студија случаја фокусира на три одабрана уметника портретског жанра : Рембранта, Ван Гога и Лусијана Фројда. Ауторка анализом поставља кључно питање : да ли има трагова нарцисизма у њиховим аутопортретима с обзиром да их је сопствени лик у огледалу заокупљао током читаве каријере. Зрелост размишљања Ђукићева потврђује овом реченицом:
...“ *Уколико бисмо без много промишљања дали одговор, онда би свакако тежили мишљењу да то јесте нарцисоидна опсесија. Ипак, суштински, код ове тројице великана бисмо могли закључити да је оно што су они радили у свом ликовном стваралаштву јесте сасвим супротно од нарцисоидности. Наиме, нарцис гледа себе да би се дивио, без много анализирања унутрашњег стања, или спољашње*

стварности. Ови уметници су гледали себе да би се разумели, раскринкали, распали и поново саставили. Њихова дела не одликују самозаваравањима већ радикалном искреношћу, те су ближи самоспознаји него самодивљењу."...

Поглавље **Нарцисоидност у улози уметничког дела** такође се бави студијом случаја. Овога пута реч је уметнику-нарцису као самопромотеру сопственог дела (па и себе) где су узети примери Салвадора Далија, Ендија Ворхола и Џефа Кунса. И ту Александра успева да луцидно синтетизује њихове ставове :... *Уколико Дали представља митолошку фазу егопоетике, Ворхол медијску, а Кунс корпоративну, онда се у њиховим делима може пратити пут ега као мотива – од стварања сопства као естетске форме, до његовог потпуног разлагања у слику. Егопоетика у том контексту није само стратегија уметничког израза, већ онтолошки симптом епохе: човек више не ствара уметност – он ствара себе као производ уметности..* ".

У поглављу посвећеном плавој боји (**Плава боја**), кандидаткиња образлаже свој афинитет и улогу који је плави пигмент одиграо у њеном стваралаштву.

Огледало као носилац слике и место суочавања је целина посвећена симболичкој улози и представи огледала кроз различите периоде : средњи век, ренесанса , барок, те симболици огледала у оквиру слика које носе *мементо мори* (поруку смртности и пролазности) док је посебна пажња посвећена Микеланђелу Пистолету савременом италијанском уметнику чија је изложба била одржана док је Ђукићева писала свој рад.

Естетика порцелана као инспирацији посвећена је теми кинцуги технике, њеном утицају као трансферу између истока и запада на Александрин рад, док је одељак **Симболика круга** допринео расветљавању улоге кружних и овалних форми у пређашњим опусима кандидаткиње. У овом постепеном прилажењу главној теми, надовезује се глава посвећена феномену **Таштине** битној у психологији за односе између сујете и нарцисоидног поремећаја личности, али и као тема *Ванитас* поджанра мртвих природа из холандског Златног века којом се управо таштина критикује.

У поглављу које се тиче самог ДУП-а (**О докторском уметничком пројекту**) кандидаткиња образлаже детаљно сваки од елемената који улазе у пројекат . **Зид нарциса**, и **Рефлексија нарциса** као доминантне целине и инсталације портрета на стаклу презентоване у галерији Графички колектив. **Портали** су серија радова која је развијана паралелно овој из ДУПа, али која је имала свог утицаја и на финалну презентацију опуса. Описивање технолошког и поетичког аспекта рада у подцелинама **Уљана техника на рефлектујућем стаклу** и **Из огледала у огледало** важно је за праћање методе уметничког истраживања, а **Писма нарциса** је опет комплементарни део са портретима на стаклу, који је ауторка развила као везни рукпис и цртеж на платну, а који се односи на уобичајене манипулативне фразе којима се нарцисоидна личност користи.

У **Завршним разматрањима**, Ђукићева синтетише све дотад објашњено резимирајући:

..." *Кроз сопствену праксу дошла сам до увида да се нарцисоидност у уметности манифестује амбивалентно: као замка самореференцијалности, али и као покретач истраживања сопствених граница, личних мотива и потребе за аутентичним изразом. Управо ова двострукост је била један од кључних разлога што ме је мотив нариса толико дуго задржао. Он ми је омогућио да истовремено преиспитујем симболичке структуре нарцисоидности и да кроз сопствено стваралаштво откривам на који начин уметност може да осветли оно што је у психолошком смислу често непрепознатљиво, скривено или потиснуто. На тај начин, ова тема није остала само теоријски оквир, већ је постала активан део мог креативног и личног развоја....*"

Значај и допринос докторског уметничког пројекта у одређеном пољу уметности

Докторски уметнички пројекат "ПОРТРЕТ НАРЦИСА, НАРЦИС КАО СИМБОЛ, МИТ И ПСИХОЛОШКИ ПОЈАМ – изложба слика" кандидаткиње Александре Ђукић, представља успешан и заокружени опус слика и пратеће писане експликације као комплементарног дела пројекта. С обзиром да се ДУП ослања подједнако и на поље ликовне уметности и психологије, приступ је нужно водио у два смера.
У практичном раду је показана интуитивна флексибилност еволутивног процеса, док је истовремено праћен фокусираном анализом у свакој фази . Ове две карактеристике врло тешко иду заједно јер се ради о посве другачијим прилазима материји и могуће је само ако се ствара истовремено када се и пише. У том вођењу „креативног дневника" лежи успех овог ДУПа.
Студиозно повезујући хумане науке са пољем ликовне уметности овај рад има због тога изузетну важност јер нуди будућим уметницима, историчарима и теоретичарима уметности, те докторантима, истраживачима и свима који се баве овим граничним подручјем, базу за даље разраду и надоградњу. Проблем нарцизма сагледан са тачке уметничког стваралаштва отвара питање и самог каналисања овог растућег друштвеног феномена услед штетног утицаја друштвених мрежа .

Оцена остварених уметничких резултата докторског уметничког пројекта

Александра Ђукић је у практичном делу свог ДУПа у Галерији графичког колектива изложила осамдесетак портрета (нарциса и потенцијалних нарциса) на стаклу и неколико радова ручно рађеног веза на платну. Радови на рефлектујућем стаклу тако осим портрета лика на огледалу укључују и огледано лице, самог посматрача (и његову околину) у композицију, баш као што се и нарцисоидне личности „огледају" у другима. Вез је опет рад у коме је медитативан предан и стрпљив поступак метод душевног и физичког смиривања и „чишћења" од штетних и токсичних порука и понашања нарцисоидних личности. Квалитетом и самим аранжманом радова прилагођеним локацији показује висок степен професионализма и посвећености ауторке да своје дело на адекватан начин представи. Писани рад као експликација нас уверава у интелектуалну зрелост и ерудицију кандидаткиње да о креативном поступку, описујући и аргументујући методе свог уметничког истраживања, те наводећи студије случаја и користећи релевантну литературу, анализом и синтезом поткрепи и заокружи стваралачки напор уложен у овај докторски рад.

Оцена о испуњености обима и квалитета докторског уметничког пројекта у односу на пријављену тему

Кандидаткиња је у потпуности испунила очекивани циљ и обимом и садржајем, а по квалитету представљеног (и практичног и писаног) рада задовољила стандарде постављене од стране ментора.

Критички осврт

Овај докторски уметнички пројекат на средокрађи између ликовне креације и психолошке студије, показује завидну преданост у истраживачком раду подједнако у практичном колико и у експликативном делу. Веома лако и језички флуидно штиво омогућава несметано праћење тока мисли, поступног развоја из целине у целину и ствара утисак исцрпног интелектуалног ангажмана у самом поступку. Методе које је Ђукићева овде побројала, иако нису таксативно наведене (што би можда

формализовало и „заледило“уметнички рад) су наговештене разнородним истраженим темама и анализама.
Тако, почетна поглавља отварају подручје колико инспиративно толико и полемичко постављањем питања повезаности психологије и портретског сликарства кроз историју уметности, а које кандидаткиња повезује у јединствену целину: Ко је заправо нарцис? Ко је нарцис у свакодневном говору? Ко је нарцис у психологији? Која је психологија нарциса? Да ли је уметник нарцис? Да ли је сваки уметник нарцис?
Интересантна је теза : да ли је уопште бављење уметношћу, један облик самољубља кроз очекивање пажње и публицитета за сопствену делатност.
Надаље, Ђукићева даје осврт на сваку па и најмању појединост која је утицала директно или индиректно на њен докторски рад са таквом вештином приповедања и тачним балансом између опширности и студиозности да читање не представља напор, већ ужитак. Посебно драгоцен део је аутопојетичка и интроспективна студија која се односи на сам докторски уметнички пројекат. У њој кандидаткиња читаоца постепено уводи у свој свет, превећи синтезу свега претходно написаног у функционалну хомогену целину где је лична поетика потпуно јасно написана и доступна сваком нивоу знања.

Закључак комисије

Комисија закључује да је докторанткиња Александра Ђукић у практичном делу докторског уметничког пројекта успешно реализованом изложбом достигла висок уметнички квалитет, а текстуалним делом рада исцрпно објаснила методологију свог уметничког поступка.
Такође, извештај провере оригиналности докторских уметничких пројеката и доктората преко платформе iThenticate указује на оригиналност ДУП-а те прописани поступак за припрему одбране може наставити.

На основу укупне оцене докторског уметничког пројекта “ПОРТРЕТ НАРЦИСА, НАРЦИС КАО СИМБОЛ, МИТ И ПСИХОЛОШКИ ПОЈАМ – изложба слика“ Александре Ђукић, комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројета предлаже наставно уметничком већу Факултета ликовних уметности да прихвати извештај, који би затим са предлогом одлуке био достављен сенату Универзитета уметности на даље усвајање, а кандидат се упутио на јавну одбрану пројекта.

Београд, 19. 03. 2026. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

др Бојана Шкорц, редовни професор, Универзитет уметности у Београду, Факултет ликовних уметности;

др Јелена Тодоровић, редовни професор, Универзитет уметности у Београду, Факултет ликовних уметности;

др Весна Крњац, ванредни професор, Универзитет уметности у Београду, Факултет примењенихуметности;

др Маја Боснар, ванредни професор, Универзитет уметности у Београду, Факултет ликовних уметности;

р ум. Миливој Павловић, редовни професор, Универзитет уметности у Београду, Факултет ликовних уметности (ментор).

ОЦЕНА ИЗВЕШТАЈА
О ПРОВЕРИ ОРИГИНАЛНОСТИ
ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА / ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

На основу Правилника о поступку провере оригиналности докторских уметничких пројеката и докторских дисертација које се бране на Универзитету уметности у Београду и налаза у извештају из програма iThenticate којим је извршена провера оригиналности
докторске дисертације "ПОРТРЕТ НАРЦИСА, НАРЦИС КАО СИМБОЛ, МИТ И ПСИХОЛОШКИ ПОЈАМ – изложба слика", ауторке Александре Ђукић, констатујем да утврђено подударање текста износи 1 %. Овај степен подударности последица је цитата, личних имена, библиографских података о коришћеној литератури, тзв. општих места и података, што је у складу са чланом 9. Правилника.

На основу свега изнетог, а у складу са чланом 8. став 2. Правилника о поступку провере
оригиналности докторских уметничких пројеката и докторских дисертација које се бране на Универзитету уметности у Београду, изјављујем да извештај указује на оригиналност докторске дисертације, те се прописани поступак припреме за њену одбрану може наставити.

19. 03.2026. године

Ментор
Др ум Миливој Павловић, редовни професор